

Participácia alebo zapájanie verejnosti v otvorenom vládnutí

Akú úlohu hrá participácia / zapájanie verejnosti v otvorenom vládnutí

Jedným z nástrojov budovania dôvery verejnosti v politikov a inštitúcie verejnej správy (VS), zvyšovania transparentnosti, ako aj posilňovania udržateľnosti verejných politík je participácia. Na tvorbe politík, plánov, programov a právnych predpisov sa čoraz viac zúčastňuje verejnosť. Ak sa jej účasť uskutoční v čo najvyššej kvalite, môže verejnosť, politické orgány a administratívne orgány profitovať z prínosov týchto procesov.

Účasť verejnosti prispieva k výmene informácií a skúseností, podporuje pochopenie pre iné názory a koordináciu záujmov, zvyšuje kvalitu a transparentnosť rozhodnutí, akceptáciu, zrozumiteľnosť a dosledovateľnosť rozhodnutí, posilňuje identifikáciu občanov a záujmových skupín s rozhodnutiami a s prostredím, ktoré ich obklopuje, vytvára široký prístup k formovaniu názorov, znižuje náklady na implementáciu verejných politík a prostredníctvom toho optimalizuje použitie verejných zdrojov.

Participácia je súčasťou tém Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, ktorú v súčasnosti realizuje hlavne prostredníctvom národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík, financovaného z operačného programu Efektívna verejná správa.

Zrealizované aktivity Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

1. Dal schváliť materiál **Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby verejných politík**, ktorý zakotvil 4 základné scenáre účasti verejnosti (uznesenie vlády SR č. 645/2014)¹.
2. Na portáli open.slovensko.sk bola spustená **elektronická hromadná žiadosť** (január 2016)².
3. Do právneho poriadku SR boli zakotvené inštitúty **Predbežná správa a Správa o účasti verejnosti** (máj 2016).
4. Realizuje **národný projekt Podpora partnerstva a dialógu** v oblasti participatívnej tvorby verejných politík (NP PARTI I.) cez OP Efektívna verejná správa (apríl 2017).
5. Presadil dopytovo orientované **výzvy pre mimovládne neziskové organizácie** na podporu participatívnej tvorby verejných politík a občianskej informovanosti v rámci OP EVS (máj 2017).
6. Pripravil pokračovanie národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík II. (NP PARTI II.) (schválený projektový zámer, máj 2019).

Aké aktivity pre podporu participácie realizoval národný projekt NP PARTI I.

Projekt bol zameraný na analýzu súčasného stavu participácie verejnosti / zainteresovaných skupín na tvorbe verejných politík. Analyzoval „detské choroby“ participatívneho procesu na všetkých úrovniach verejnej správy na Slovensku, ale aj skúmal stav, možnosti, vplyv a prínosy participácie na rôzne aspekty života.

1. Zrealizovali sme **12 pilotných projektov** participatívnej tvorby verejných politík na štyroch úrovniach VS³.
2. Spracovali sme **Analýzu existujúcich participatívnych nástrojov v slovenskom legislatívnom rámci** na všetkých úrovniach verejnej správy a **Analýzu bariér v súčasnej legislatíve**, ktoré majú negatívny vplyv na mieru participácie verejnosti na správe vecí verejných – výsledkom sú legislatívne návrhy na podporu participácie.
3. Spracovali sme **metodické a analytické výstupy**, monitorujúce stav participácie na Slovensku, ktoré sú jadrom znalostnej databázy a série publikácií ÚSV ROS⁴.
4. Vytvorili a otestovali sme nový **vzdelávací program** Participatívna tvorba verejných politík, určený pre pracovníkov VS.
5. Zaviedli sme **participatívne rozpočty na 16 stredných školách** v Trenčianskom kraji (2019) a pokračujeme v Trenčianskom, Bratislavskom a Trnavskom kraji (2020).
6. V spolupráci s Filozofickou fakultou UK sme spustili **nový predmet** Verejné politiky na Slovensku, zameraný na aktuálne koncepty spravovania vecí verejných na princípoch otvoreného vládnutia a participatívnej tvorby verejných politík.

Všetky informácie o národnom projekte sú dostupné na webstránke úradu http://www.minv.sk/?ros_np_participacia.

Pokračujúce aktivity úradu splnomocnenca pre podporu participácie

Úrad pripravuje pokračovanie národného projektu, ktorý vychádza z predchádzajúcich zistení a identifikovaných problémov. Projekt zabezpečí:

- tvorbu nových pracovných miest manažérov a koordinátorov participácie v prostredí VS,
- systematické vzdelávanie zamestnancov VS v oblasti participatívnej tvorby verejných politík,
- zavádzanie inovatívnych postupov zapájania verejnosti do praxe VS,

¹ http://www.minv.sk/?ros_ogp_vystup

² <https://www.slovensko.sk/sk/elektronicka-hromadna-ziadosť>

³ http://www.minv.sk/?ros_np_participacia

⁴ http://www.minv.sk/?_np_participacia_vystupy

- podporu dvojročného procesu Európskej komisie zapájania verejnosti do dialógov o Budúcnosti Európy,
- šírenie dobrej praxe z NP PARTI I. a presadzovanie jeho výstupov do praxe,
- budovanie svojpomocných sietí a platforiem pre podporu participácie,
- cielené posilňovania informovanosti a komunikácie s identifikovanými cieľovými skupinami,
- zabezpečenia kontinuity analytických a výskumných aktivít.

Ďalej úrad pokračuje v zapájaní expertov mimovládnych neziskových organizácií do prípravy nového programového obdobia európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Odporúčania Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

1. podporiť zvyšovanie participácie verejnosti na tvorbe právnych predpisov vypracovaním metodiky pre postup predkladateľov legislatívnych materiálov pri zapájaní verejnosti do ich tvorby,
2. podporiť proces budovania kapacít v prostredí VS v oblasti participácie:
 - vytvoriť nové organizačné zložky alebo pracovné pozície manažérov / koordinátorov participácie pre oblasť dizajnovania, riadenia, monitoringu a vyhodnocovania participatívnych procesov v prostredí VS,
 - presadiť do Katalógu pracovných miest vo VS pracovnú pozíciu manažér/koordinátor participácie,
 - zaviesť vzdelávanie v oblasti participatívnej tvorby verejných politík pre štátnych zamestnancov, hlavne pre tých, ktorých pracovnou náplňou je tvorba stratégií a štátnej politiky,
3. podporovať tvorbu verejných politík v partnerstve a vzájomnom dialógu s verejnosťou prostredníctvom dopytovo orientovaných a národných projektov,
4. pokračovať vo výskumnej a analytickej činnosti v oblasti zapájania verejnosti do tvorby politík, ako aj nových trendov v zahraničí pri zabezpečení transferu poznatkov do praxe VS,
5. pripravovať študentov vysokých škôl na prácu vo verejnom sektore presadzovaním nových vzdelávacích konceptov, zameraných na otvorené vládnutie a zapájanie verejnosti,
6. do osnov základných a stredných škôl vložiť vzdelávanie o možnostiach zapájania žiakov a študentov do rozhodovacích procesov na úrovni školy a mesta,
7. financovať dotačné programy pre participatívne rozpočty na základných a stredných školách.

Zodpovedná:

Mgr. Barbara Gindlová

odborná garantka pre národný projekt Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

e-mail: barbara.gindlova@minv.sk

tel.: 0908 333 881

Bratislava, 03/2020